

زندگی بررسی نشده
ارزش زیستن ندارد

■ تحلیل و بررسی یکی از مشهورترین افغانان
حاریغ فاضله، استاد
سقراط، ریچارد کراوت و دیگران

■ ترجمه

شهاب‌الدین عباسی

عنوان : نام پدیدآور	: زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد: تحلیل و بررسی یکی از
موضوع : سقراط	: از سقراط/ ریچارد کراوت و دیگران : ترجمه شهاب‌الدین عباسی
موضوع : شخصیات نشر	: تهران : انتشارات وایا، ۱۳۹۶
موضوع : مشخصات ظاهری	: ۹۵ ص. ۲۱/۵۰۱۴/۵۰
موضوع : فروغ	: وایا، ۳۲ فلسفه در خیابان، ۱۰
موضوع : شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۳-۱۱-۷ : ۱۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی : فنی	
یادداشت	: عنوان اصلی: A companion to Socrates, ۲۰۰۹
عنوان دیگر	: عنوان بررسی یکی از مشهورترین سخنان تاریخ فلسفه، از سقراط
موضوع	: سقراط، ۴۲۹ - ۳۹۹ ق. م.
موضوع	: Socrates
شناسه افزوده	: کراوت/ ریچارد، ۱۹۴۴ - م.
شناسه افزوده	: K. Rich.
شناسه افزوده	: جاسی/ عباسی، بن، ۱۳۴۵ - مترجم
شناسه افزوده	: ۱۷۵ / ۳۴
رده بندی کنگره	
رده بندی دیویی	
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۳۴۵۱۷

■ عنوان: زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد

- نوشتہ: ریچارد کراوت و دیگران
ترجمہ: شہاب الدین عباسی
طراح جلد: حسن کریم زادہ
صفحہ آرا: رضا علی محمدی
ناشر: وایا
شایک: ۱۱-۷-۸۴۳-۶۰۰-۹۷۸
نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۶
شمارگان: ۱۰۰۰
بہار: ۱۰۰۰۰۰ ریال

■ آدرس الکترونیکی: vaya.pub@gmail.com

◆ فهرست مطالب

■ زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد: ریچارڈ دابرت و دیگران / ۹

۱. زندگی بررسی نشده ارزش زیستن ندارد: ریچارڈ دابرت / ۱۱

آپولوژی افلاطون / ۱۵

ارزش زیستن ندارد / ۱۸

مخاورات سقراطی / ۲۰

طرحی از زندگی‌های بررسی نشده / ۲۶

اکثر مردم، مردمان دیگرند / ۳۵

فضیلت، معرفت و خیرخواهی / ۳۹

ویژگی سقراطی اخلاق باستان / ۴۶

۲. تنها بازی‌ای که اهمیت دارد: رابرت کرزن / ۴۸

۳. حماقت حکمت: جولین بائینی / ۵۲

۴. سقراط زندگی فلسفی : دایرةالمعارف بریتانیکا / ۵۵
اوتیفرون : دینداری چیست؟ / ۵۶
آبولوزی : زندگی بررسی شده / ۵۹
کریتون : فرد و حکومت / ۶۱
۵. غنای وجود انسان : سایمن لانکستاف / ۶۵
۶. پدرم پارکینسون داشت : یک دانشجوی الهمیات / ۶۸
۷. دلسشغولی به حقیقت و خوبی : فرانک ردموند / ۷۲
۸. افلاطون برای لولهکش‌ها : مارک بسودو / ۷۹
■ پنج گانه برای بسودو تفکر انتقادی : سامانتا آکوس / ۸۷

فلسفه در خیابان

زندگی ما آمیخته به جمله‌هاست. این جمله‌ها گاهی آن قدر قدرت پیدا می‌کنند که فراگیر می‌شوند و در قالب مثل، خاطرات قومی، جوامع را بازگو می‌کنند و روحیه و روال زندگی مردمان را بازتاب می‌دهند. وقتی هم مشهور نیستند، باز ما را به فکر فرو می‌برند. مثل این جمله: «اربا اسباخ نه بسنده اتریشی که» «حتی یک ساعت ایستاده، روزی دو بار وقت درست را نشان می‌دهد» «اسبخ می‌توانست ده‌ها صفحه دربارهٔ مثبت‌اندیشی و افسردگی مطلب بنویسد، اما او به پیچ و خم‌های کار روانشناسی آشنا بود و می‌دانست در جمله‌های کوتاه چه جادویی هست».

ما هر روز از جمله‌های خاص برای بیان اندیشه‌ها و احساسات خود یا دیگران، استفاده می‌کنیم و در سطوح فنی‌تر و پیچیده‌تر از عامیانه یا شاهد استفاده از آن‌ها هستیم. وقتی افلاطون و ارسطو می‌گفتند: «فلسفه از حیرت آغاز می‌شود» و اینشتین ۲۵۰۰ سال پس از او می‌گفت: «نامفهوم‌ترین چیز در جهان، این است که جهان در خور فهم است»، حس حیرت و شگفتی‌شان را در برابر راز وجود بیان می‌کردند.

اما جمله‌ها گاهی هم حال و هوای تزیینی دارند و یا تنها برای فرار از فکر کردن می‌شوند. انگار ما را از رنج فکر کردن رهایی می‌دهند، ولی در حقیقت این حس را در ما به وجود می‌آورند که سرگرم فکر کردن هستیم. اسم این وضع را می‌توان بدیهه‌اندیشی گذاشت: چیزهایی که بدیهی نیستند مثل افسونی، برای فرد، بدیهی جلوه می‌کنند. بنابراین، تأمل در برخی جمله‌ها عادت فکر کردن را در فرد تقویت می‌کند، و به او کمک می‌کند حقایق این سخن اسکار وایلد نباشد که «بیشتر مردمان، مردمان دیگرند.» برای بعضی‌ها چه چیزی بهتر از این است که مردم به هیچ چیز فکر نکنند. هیتلر برای مردم آلمان رساله‌های ارسطو و کانت را نمی‌خواند، آن‌ها را به تفکر وادارد، بلکه در قالب جمله‌هایی کوتاه و کوپنده، تهییج‌شان می‌کرد.

جمله‌ها را نباید ساده گرفت. رابرت اوپنهاইمر پس از این که انفجارهای هیروشیما و ناکازاکی رخ داد و از سمت خود در مدیریت این پروژه کناره‌گیری کرد، در اواخر عمرش در مصاحبه‌ای تلویزیونی شرح داد که مجذوب «عبارتی» شده بود که زمانی در یک متن قدیمی هندویی خوانده بود: «من اکنون به مرگ بدل شده‌ام، ویرانگر جهان‌ها.» براین مگی، مورخ اندیشه می‌گفت: «بینش‌های محوری فلاسفه بزرگ، ماهیتاً ساده هستند.» و این بینش‌های محوری خیلی وقت‌ها در قالب جمله‌هایی به ظاهر ساده، جلوه

می‌کنند. «انسان، گرگ انسان است» هابز، «دوزخ، دیگری است» سارتر، «اخلاق، فلسفه اولی است» لویئاس، «اگر خدا نباشد هر کاری مجاز است» داستایفسکی، جمله‌های تزیینی نیستند و روایتگر برشی عمیق از زندگی‌ها و دنیاهایی فکری هستند و گاه مثل «من می‌اندیشم، پس هستم» دکارت یا «خدا مرده است» نیچه یا این سخن مارکس که «فلاسفه تا به حال جهان را به راه‌های گوناگون تفسیر کرده‌اند، اما نکته در تغییر دادن آن است» می‌توانند نمایانگر تحولات بزرگ و تغییر دوران‌ها باشند.

مجموعه «فلسفه در خیابان»، فرصتی برای تأمل در این جمله‌ها و مفاهیم کلان است؛ رای این، که به «بندیهای» دوباره بیندیشیم و هم از روزنه‌جمله‌ها، به دنیاهای فکری دیگر ردیاب شویم. متن‌ها بر اساس ترجمه منابع آکادمیک و عمومی تهیه می‌شوند و با پرهیز از زنگ «توتلی»، موضوعات مهم را از زوایای مختلف بررسی می‌کنند. کتاب‌های این مجموعه را می‌توان «س داد» یا «به خاطر سپرد»، ولی هدف اصلی این است که کمک کار واقعی مادر دینی باشد نه در آن به قول آنتونی گیدنز، بیش از هر زمان دیگری، نیازمند تأمل و اندیشه روزنه‌هاست. کتاب‌هایی که محدود به دیوارهای مدرسه و دانشگاه نمی‌شوند و می‌توانند در دنیای شلوغ امروز، قدری از شتاب‌زدگی خیابان‌ها بکاهند و در بهبود ذهن و زندگی ما نقشی ایفا کنند؛ ما به نوعی حکمت همگانی نیاز داریم، نه آیین‌نامه‌های سختی که موقعیت‌ها و تفاوت‌های فردی را در نظر نمی‌گیرند و جذابیت ندارند یا محصولات زرد سهل‌گیرانه که اگر اثر مثبتی داشته باشند، زودگذر است. هر کس باید ببیند بر اساس چه چیزهای مهم یا بی‌اهمیتی زندگی کند چنان‌که آیزایا برلین می‌گفت: «خارپشتیک چیز بزرگ می‌داند، برخلاف روباه که بسیار چیزهای کوچک می‌داند.»

کتاب‌های این مجموعه راحت‌خوان و نسبتاً کم‌حجم‌اند، و برای این که «حس» بیشتر داشته باشند، در تدوین و طراحی آن‌ها از تصاویر هم کمک گرفته‌ایم. زندگی بررسی‌نشده ارزش زیستن ندارد، این کتاب از مجموعه «فلسفه در خیابان» است که بعد از نقد و بررسی مفصل ریچارد کراول، از این جمله سقراط، در هفت متن دیگر از یک روانپزشک، فیلسوف، دانشجوی الاهیات، روزنامه‌نگار، مهندس، و دو نویسنده دیگر، این جمله را از زاویه‌های مختلف بررسی می‌کند. آخرین فصل کتاب، «پنج گام برای بهبود تفکر انتقادی» نوشته سامانتا آگوس از مجموعه آموزشی هم تیرین کوچکی برای خوب فکر کردن است. «تفکر انتقادی می‌تواند ابزاری برای غربال‌گری و بررسی انبوهی از اطلاعات به ما بدهد و کمک‌مان کند که آنچه را دنبالش بوده‌ایم، بیاییم و از آن به‌دستی بیشتری از ما از آن استفاده کنند، قدرت آن را دارد که دنیا را جایی خردپسندتر کند.»

شهاب‌الدین عباسی

۱۳۹۶/۳/۲۲